

סוגיות בדף היומי

סנהדרין ס"ה: "חורש אל המתים זה המרעיב עצמו והולך וכן בב"ק כדי שתשעה עליו חזח טומאה"

להם, ובוודאי שאין בזה שום איסור של דורש אל המתים, והטעם שהאיסור של דורש אל המתים זה רק אם הוא דורש לגופו של מת, אבל אם הוא דורש ושואל מרוחו של המת, הרוח אינו נקרא מת ואין בזה שום איסור. וכן פסק המחבר בש"ע יור"ד בס' קט"ז ס"ה, להשביע את החולה לשוב אליו לאחר מיתה להגיד לו את אשר ישאל אותו מותר, ומדעת המחבר נראה כפי שהוא ביאר גם ב"בית יוסף" שרק להשביע אותו מחיים מותר, אבל ללכת לב"ה או לבקש ממת ולהשביע אותו כדי שיבוא לספר, זה אסור, כי הבית יוסף הקשה על דברי הה"מ שממנו אמנם שמע שגם לאחר מיתה מותר, והוא אומר שהחילוק אם הוא דורש לגופו של מת או לרוחו של מת הוא חילוק מגומגם, ולכן הבית יוסף לא הביא להלכה רק שמותר להשביע את החולה, כיון שהוא מדבר אתו מחיים ולא לאחר מיתה. הרמ"א אבל אומר: ויש מתירים אפי' לאחר מותו אם אינו משביע גופו של מת רק רוחו, וא"כ הרמ"א כן פוסק כפי ששמע מהגה"מ שגם לאחר מיתה מותר, וכפי שהוכיחו המפרשים והפוסקים, משום שיש לחלק אם הוא משביע את גופו של המת או את רוחו, ומה שהב"י אומר שזה מגומגם, אומר על כך הש"ך בס"ק טז "נראה לי שאינו מגומגם ע"פ חכמי קבלה ובזהר בכמה מקומות" ומסכים עם דעת הרמ"א שיש לחלק בין משביע גופו של מת לבין משביע רוחו של מת. (הרה"ג מיכל זילבר שליט"א)

סנהדרין ס"ה: "רבא ברא גברא"

רבא ברא אדם, אומר רש"י: ע"י ספר יצירה שלמדו צדוק אותיות של השם וע"כ יכול היה לברוא אדם. אומרת הגמ' שרביא שלח את האדם הזה שברא ע"י ספר יצירה אל רב זירא ורב זירא דיבר אתו, והוא לא היה עונה, אמר לו רב זירא אתה לא בן אדם רגיל אלא נבראת ע"י החברים – ע"י תלמידי החכמים, תחזור לעפר שלך וכן היה. מבואר א"כ שרב זירא גרס את מותו של אותו אדם שברא ברא ע"י ספר יצירה, וביאר החכם צבי בתשובותיו בתש"צ שאין בזה איסור של שפיכות דמים, שהרי איסור שפ"ד נא' בתורה "שופך דם האדם באדם דמו ישפך" דווקא באדם שנוצר במעי אמו, התורה חייבה משום שפ"ד, אבל אותו אדם שברא ברא שהוא לא נעשה במעי אשה, וכיוון שלא נא' עליו אדם באדם אין בו איסור של שפ"ד. ואעפ"כ הוכיח מכאן החכם צבי לספק שהסתפק בו בסימן צ"ג באדם שנברא ע"י ספר יצירה, כמו המעשה הזה, או כפי שהעידו על זקנו הסבא של החכם צבי הגאון רבי אליהו, שהוא ג"כ ברא אדם ע"י ספר יצירה, והחכם צבי מסתפק האם אפשר לצרף אדם כזה למנין לכל דבר שבקדושה, לענות קדיש או להשלים מנין, או שמא א"א לצרף אותו למנין, מוכיח החכם צבי שמכיון שרב זירא אמר לו שוב לעפרך הרי שהוא הרג אותו, ועל אף שהוא אמר שאין בזה איסור של שפ"ד אעפ"כ אם היה בו תועלת כלשהי כדי לצרף אותו למנין לעשרה ולכל דבר שבקדושה וודאי לא היה רב זירא

סנהדרין ס"ה: "קברו של אביו יוכיח"

האם גהינום שובת בשבת גם לגויים. רש"י כתב דטורונסורפוס כל ימות השבת היה מעלה עשן שהיה נידון ונשרף ובשבת פושעי גהינום שובתין עכ"ל. מבואר ברש"י דגהינום שובת בשבת גם לגויים. ומכאן קשה על מה שכתב החפץ חיים בשם עולם סוף פ"ה, וכן נקט מרן הגרא"ל שטיינמן שליט"א בפשטות (פר' חיים גליון קצ"ז) דמה

סנהדרין סו. "תנו רבנן לא תנחשו ולא תעונו כגון אלו המנחשים בחולדה בעופות ובדגים"

הנמוקי יוסף מסביר שמה שלמדנו שהמנחשים בעופות ובכוכבים פרושו דווקא באופן כזה שאין בזה שום דבר חכמה שירמוזו על ענין רע או על ענין טוב, ואין זה אלא דברי שטות בעלמא, בזה הוא עושה נחוש אם הוא יצליח או לא עובר על איסור מנחש כגון: פיתו נפלה מפיו, מקלו נפל מידו וכו', אבל מי שמכיר בצפצוף העופות שמבין שיחת עופות זה לא דבר נחש, שהרי דבר חכמה יש בזה, כמו שמצאנו במס' גיטין מ"ה. במעשה של רב איליש כשהעורב אמר לו איליש ברח, ואח"כ יונה אמרה לו איליש ברח, הוא ברח ואמנם התרחש לו נס, עוד אומר הנמ"י, שבדבר שהוא לא סומך עליו לגמרי לנחש, שאם כך יקרה הוא יעשה, ואם לא, הוא לא יעשה, אלא לעשות דבר שהוא סימן בעלמא לסימן ברכה והצלחה זה מותר, כגון המנהג שנהגו שלא לישא נשים רק במילואה של הלבנה לסימן טוב, דהיינו להתחתן במחצית הראשונה של החודש ולא במחצית השנייה זה דבר שמוותר, כי יש בזה סימן ברכה, והובאה הלכה זו ביו"ד סי' קע"ט ס"ב: "נהגו שאין מתחילים בשני ורביעי (ומקורו מדברי הזהר כפי שהגאון צ"ח) ואין נושאים נשים אלא במלוי הלבנה" דהיינו עד שהלבנה מגיעה למלואה ולא בימים שהיא נחסרת

